

Naar een nieuwe Rode Lijst

Chris van Swaay
U allen!

Wat is een Rode Lijst?

- Publicatie Rijksoverheid
- Welke soorten zijn bedreigd of zelfs verdwenen en welke niet?
- Vaste methode, gebaseerd op combinatie zeldzaamheid en trend
- De Vlinderstichting maakt een basisrapport met een voorstel voor de Rode Lijst, de minister van LNV stelt hem officieel vast

STAATSCOURANT

Nr. 13201

4 september

2009

Officiële uitgave van het Koninkrijk der Nederlanden sinds 1814.

Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, nr. 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

Gelet op de artikelen 1 en 3 van het Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijke leefmilieu in Europa van 19 september 1979 (Trb. 1979, 175);

Besluit:

ARTIKEL I

De Rode Lijst Zoogdieren, de Rode Lijst Reptielen, de Rode Lijst Amfibieën, de Rode Lijst Dagvlinders en de Rode Lijst Paddenstoelen in de bijlage bij het Besluit Rode lijsten flora en fauna worden vervangen door de rode lijsten voor de genoemde soorten, opgenomen in de bijlage bij dit besluit.

ARTIKEL II

Dit besluit treedt in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst.

Dit besluit zal, met uitzondering van de bijlage, met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst. De bijlage zal ter inzage worden gelegd in de bibliotheek van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Den Haag, 28 augustus 2009

*De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
G. Verburg.*

Wat voor een Rode Lijst?

- Nederlandse Rode Lijst
 - Verspreiding, aantal en trend
 - Vergelijking met 1950
- Internationale Rode Lijst – IUCN
 - Wereldwijd gebruikt
 - Voor alle soortgroepen, van tijgers tot teken
 - Gaat (bijna) alleen over de laatste tien jaar

Wat voor een Rode Lijst?

- Nederlandse Rode Lijst
 - Verspreiding, aantal en trend
 - Vergelijking met 1950
- Internationale Rode Lijst – IUCN
 - Wereldwijd gebruikt
 - Voor alle soortgroepen, van tijgers tot teken
 - Gaat (bijna) alleen over de laatste tien jaar

Trend sinds
1950 in
verspreiding
of aantal

Aantal vlinders	0	1-249	250-2.499	2.500-24.999	≥25.000
Aantal AB	0	1-16	17-83	84-209	≥209
<25%		GE	(TNB)	(TNB)	(TNB)
25-<50%		KW	KW	KW	(TNB)
50-<75%		BE	BE	KW	GE
75-<100%		EB	BE	KW	GE
100%	VN				

Trend: terug naar 1950

Trend: terug naar 1950

Collectie: Stichting De Greb

Trend: terug naar 1950 (topotijdreis.nl)

Trend: terug naar 1950

Trend: terug naar 1950

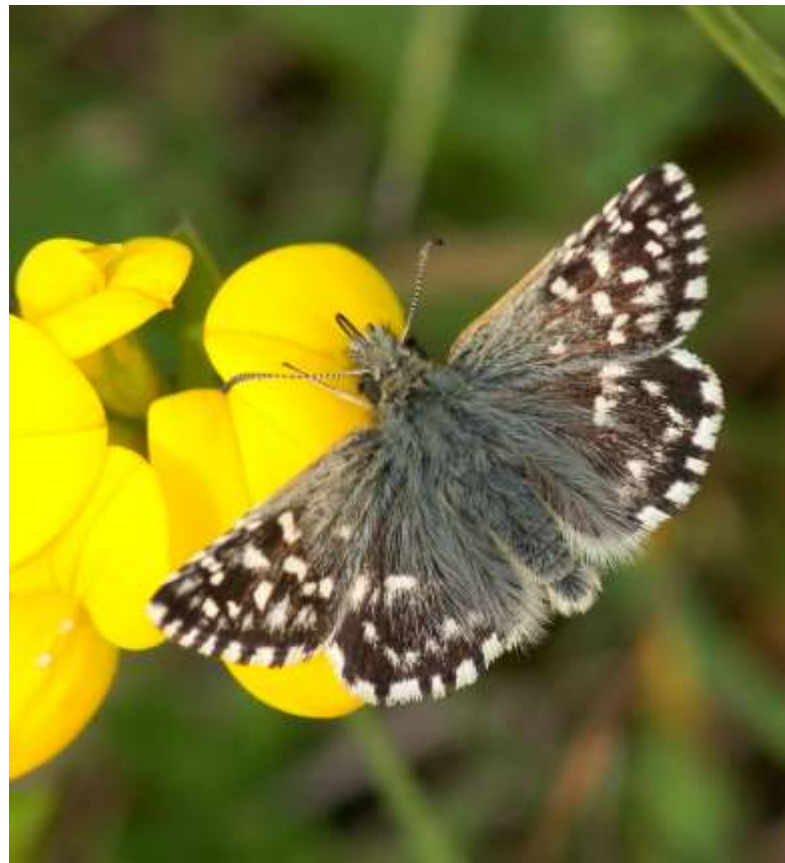
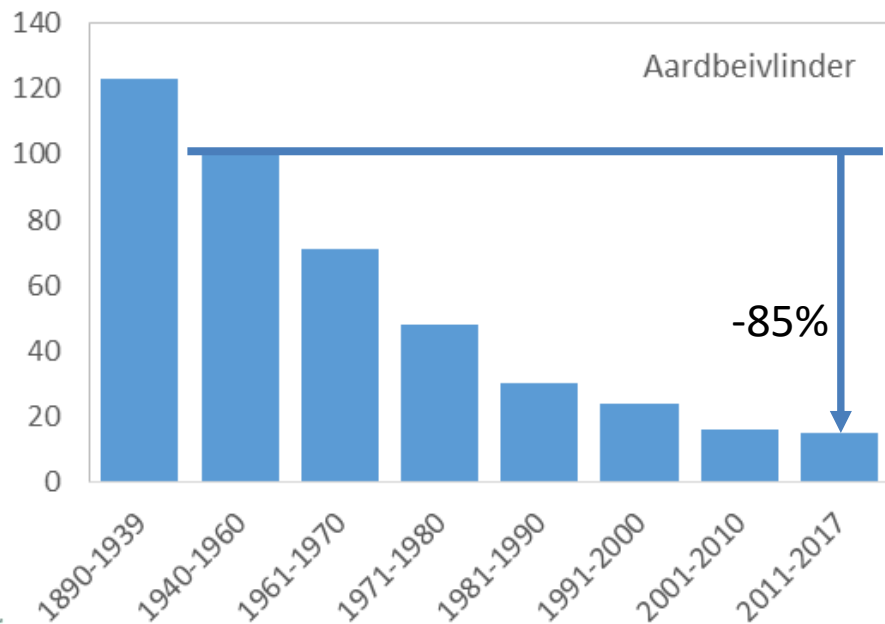

Trend: terug naar 1950

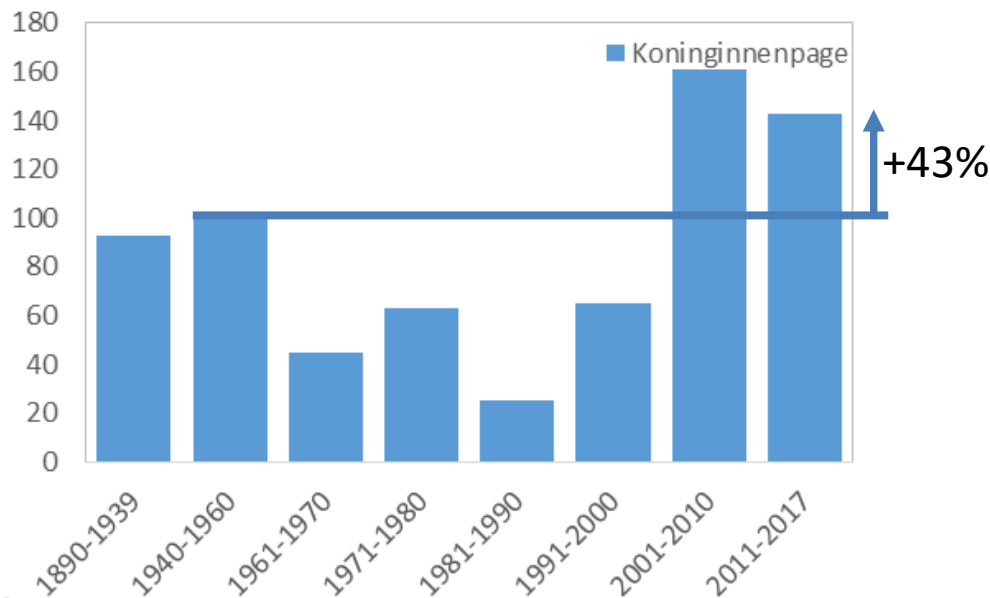
- Mogelijk dankzij 120.000 oude waarnemingen, vaak uit collecties
- Methode ontwikkeld i.s.m. Arco van Strien van het CBS
- Vanaf 1890 (en dus ook vanaf 1950) kunnen we de verspreidingstrend berekenen

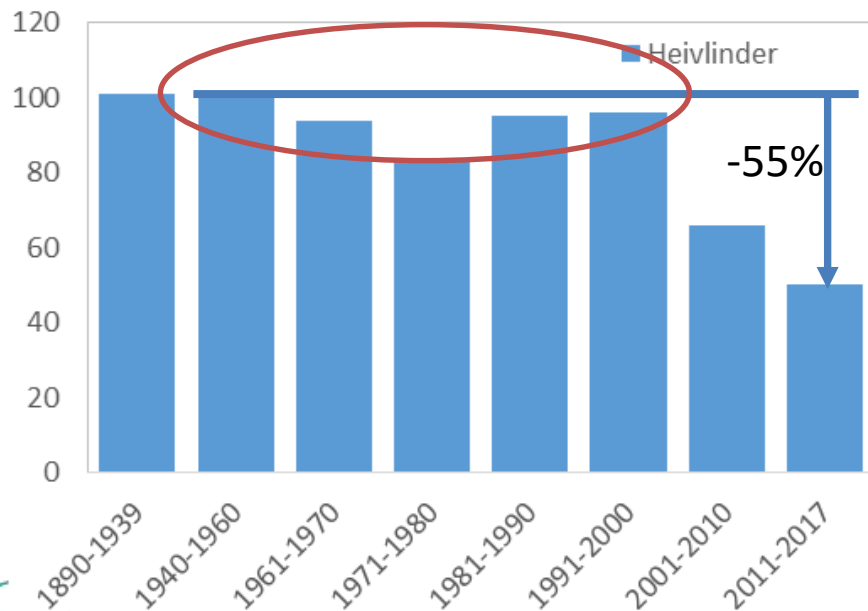
Verspreidingstrend: terug naar 1950

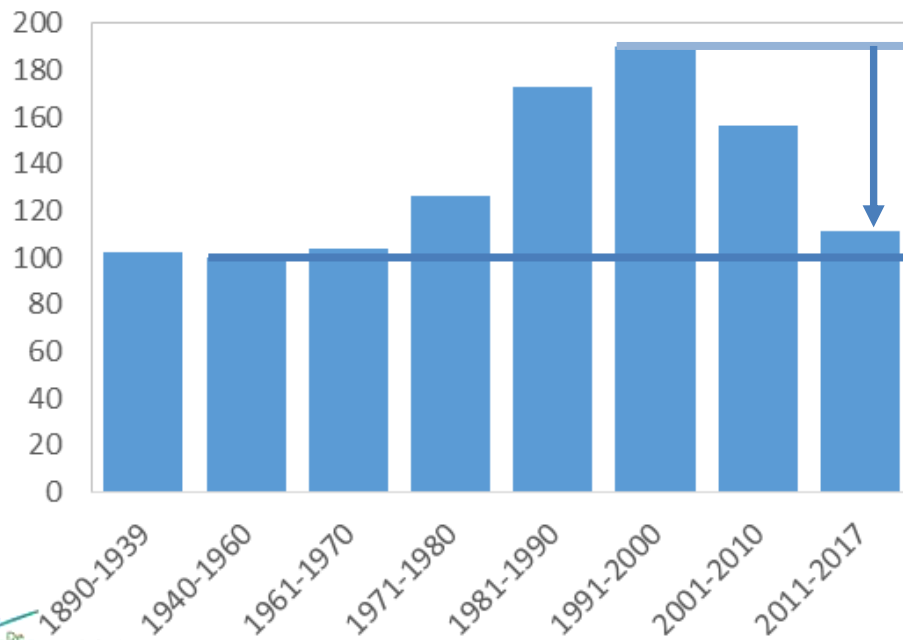
Verspreidingstrend: terug naar 1950

Verspreidingstrend: terug naar 1950

Verspreidingstrend: terug naar 1950

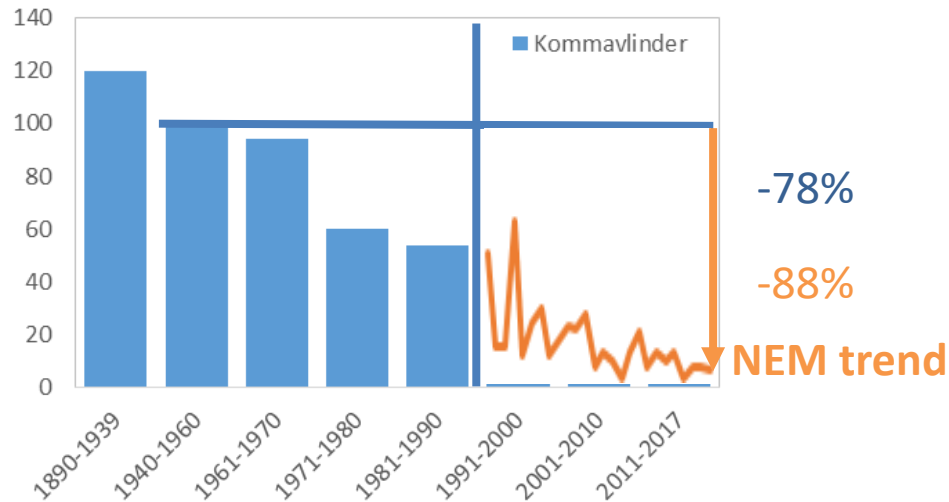

Populatietrend: terug naar 1950

- Vanaf 1990: landelijk meetnet vlinders (NEM), samen met CBS
- Maar voor 1990?
- Aan elkaar plakken verspreidingstrend tot en met 1990 en populatietrend vanaf 1990 kan soms

Populatietrend: terug naar 1950

Zeldzaamheid nu

- Schatting van aantal volwassen vlinders
- Maar alleen relevant als aantal kleiner dan 25.000 exemplaren (en dat is al gauw bij insecten)
- Maar insecten (en dus ook vlinders) zijn relatief talrijk (in vergelijking met gewervelden)
- En dus is zeldzaamheid op basis van verspreiding in praktijk veel belangrijker

Zeldzaamheid nu

Alleen atlasblokken (5x5km) met voortplanting:

- eieren, rupsen of poppen gevonden
- Op >3 dagen in >2 jaren vlinders gemeld
- op zes of meer verschillende dagen vlinders gezien zijn.

Zeldzaamheid nu

117 Atlasblokken
2013-2017

waarvan 82 met
voortplanting

Aantal vlinders	0	1-249	250-2.499	2.500-24.999	≥25
Aantal AB	0	1-16	17-83	84-209	≥2
<25%			(TNB)	(TNB)	(TNB)
25-<50%			KW	KW	(TNB)
50-<75%			BE	KW	GE

Verdwenen: 15 soorten

dwergblauwtje

dwergdikkopje

groot geaderd witje

grote ijsvogelvinder

kalkgraslanddikkopje

moerasparelmoervlinder

purperstrepparelmoervlinder

rode vuurvinder

rouwmantel

tijmblauwtje

tweekleurig hooibeestje

vals heideblauwtje

woudparelmoervlinder

zilverstreephooibeestje

zilervlek

Verdwenen: 15 soorten

dwergblauwtje

dwergdikkopje

groot geaderd witje

grote ijsvogelvinder

kalkgraslanddikopje

moerasparelmoervlinder

purperstrepparelmoervlinder

rode vuurvlinder

rouwmantel

tijmblauwtje

tweekleurig hooibeestje

vals heideblauwtje

woudparelmoervlinder

zilverstreephooibeestje

zilervlek

Pas na tien jaar zelfstandige voortplanting
geldt een soort als niet meer verdwenen

Ernstig bedreigd: 12 soorten

Nederlandse naam	Aantal atlasblokken met voortplanting	Nodig voor lagere RL-categorie
bospareldmoervlinder	12	17
bruin dikkopje	5	9
donker pimperlblauwtje	2	4
grote pareldmoervlinder	11	17
grote vuurvlinder	9	11
klaverblauwtje	5	9
kleine heivlinder	2	5
pimperlblauwtje	2	4
veenbesblauwtje	2	3
veenbespareldmoervlinder	4	5
veenhooibeestje	3	17
veldpareldmoervlinder	6	11

Bedreigd: 10 soorten

Nederlandse naam	Aantal atlasblokken met voortplanting	Nodig voor lagere RL-categorie
aardbeivlinder	33	84
boswitje	9	13
bruine eikenpage	21	84
duinparelmoervlinder	49	60
geelsprietdikkopje	74	84
gele luzernevlinder	35	84
gentiaanblauwtje	25	79
kommavlinder	64	84
sleedoornpage	53	84
zilveren maan	35	84

Kwetsbaar en gevoelig

Kwetsbaar: 7 soorten

bruine vuurv�inder

grote vos

heideblauwtje

heivlinder

kleine ijsvogelvlinder

kleine parelmoervlinder

spiegeldikkopje

Gevoelig: 3 soorten

bruin blauwtje

kaasjeskruidikkopje

oranje zandoogje

Oorzaken: agrarisch gebied

- In 1950 overall
- Nu alleen in bermen

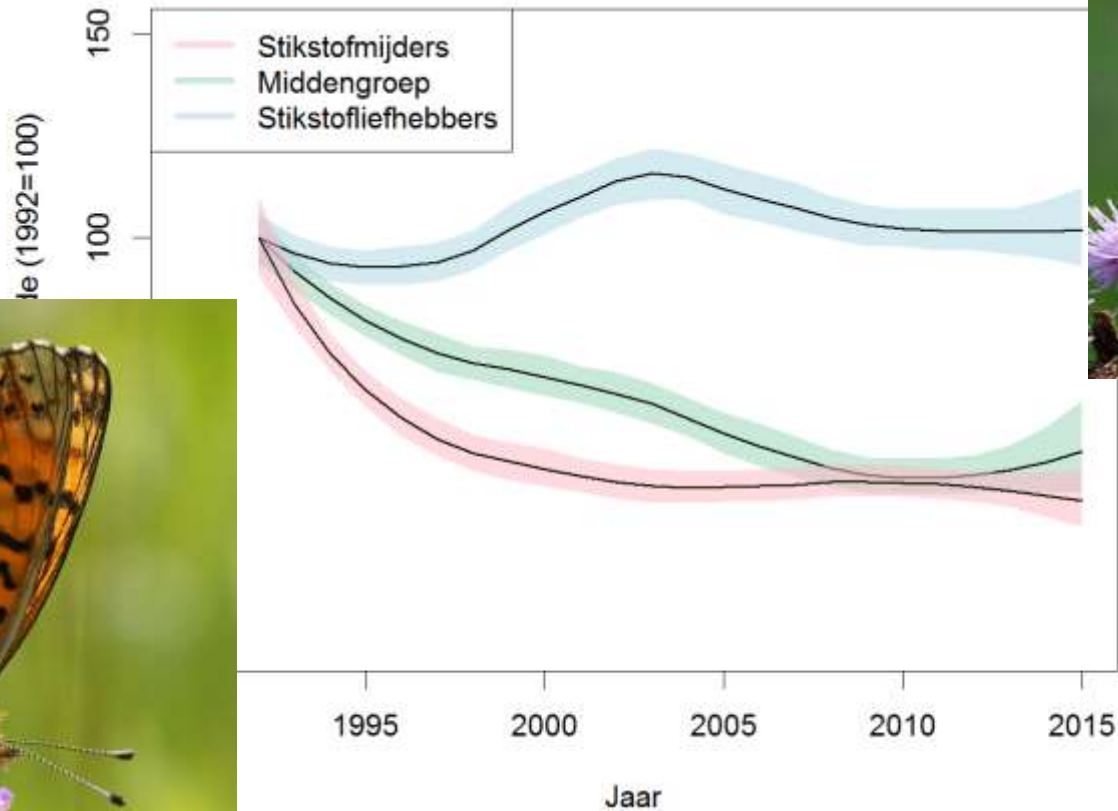
Kansen in agrarisch gebied

- Beter beheer bermen
- Meer ruimte voor vlinders bij boeren en collectieven
- Meer Idylles

Open natuur

Problemen in open natuur

- Veel te veel stikstof, ook midden in onze grootste natuurgebieden
- Ontwatering
- Versnippering: kleine eilandjes natuur

Kansen in open natuur

- Steeds meer aandacht in natuurbeheer
- Verbinden in plaats van versnipperen
- Maar aanpak stikstofdepositie hoogste prioriteit

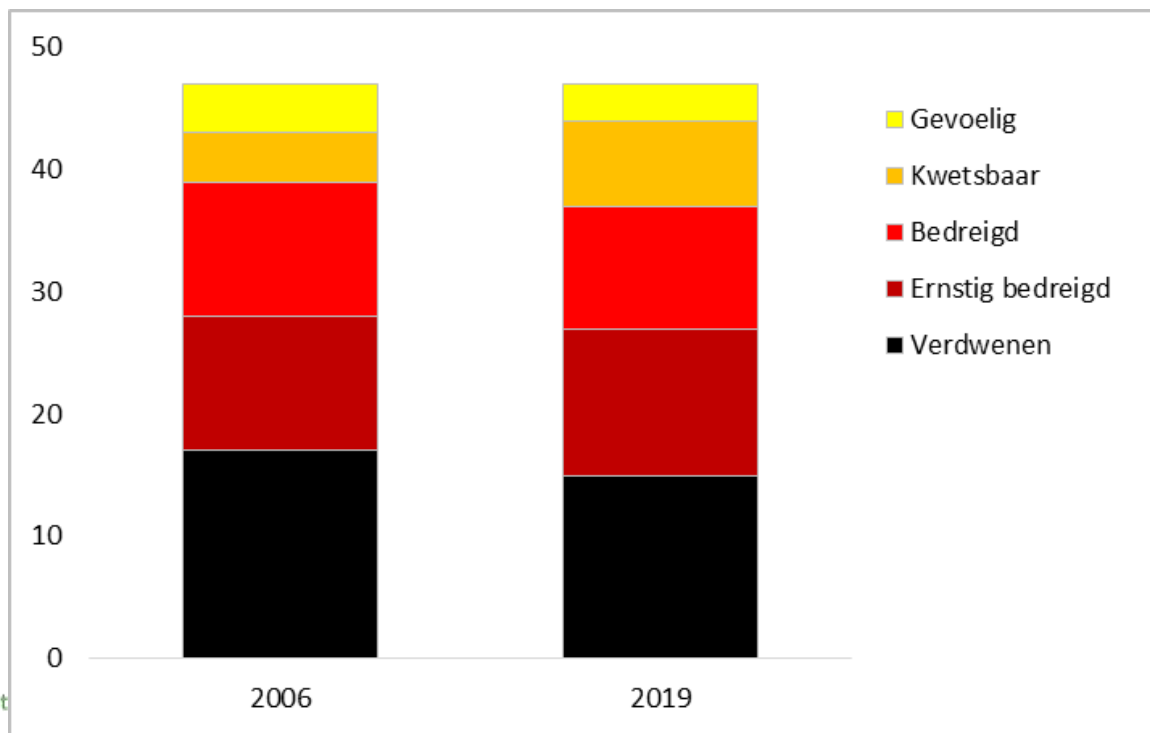
Bos

- Hier gaat het relatief goed (ruwweg stabiel)
- Steeds beter bosbeheer in steeds ouder bos
- Klimaatopwarming helpt ook
- Keizersmantel en grote weerschijnvlinder niet meer bedreigd

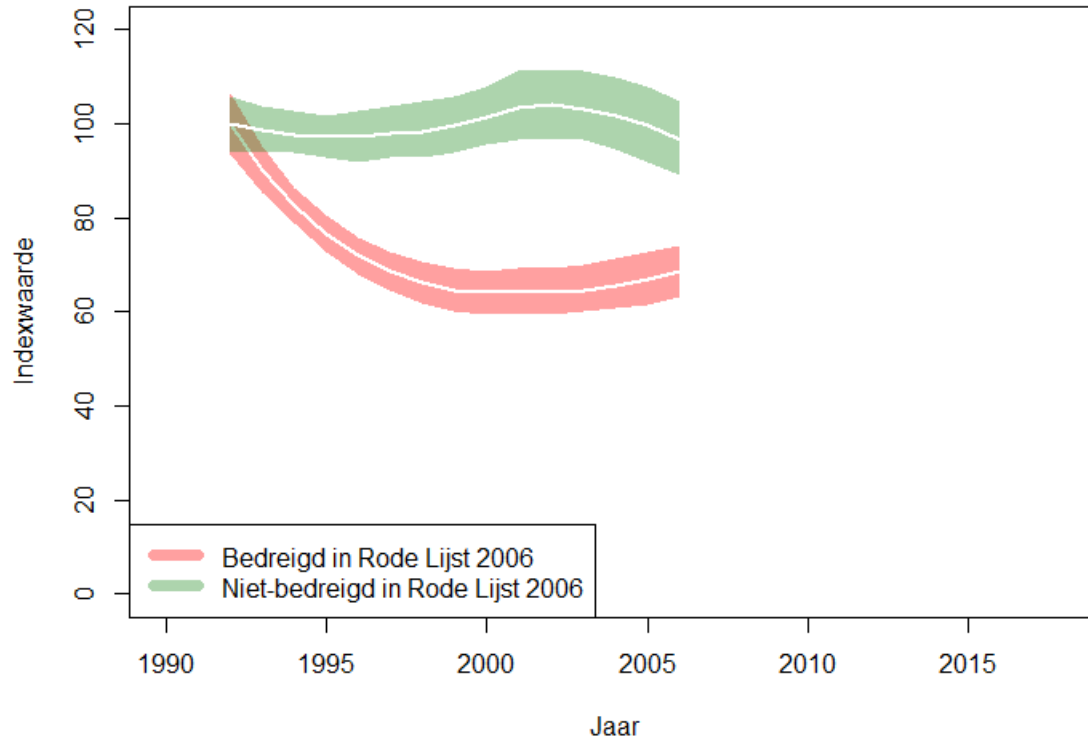
Vergelijking met vorige Rode Lijst

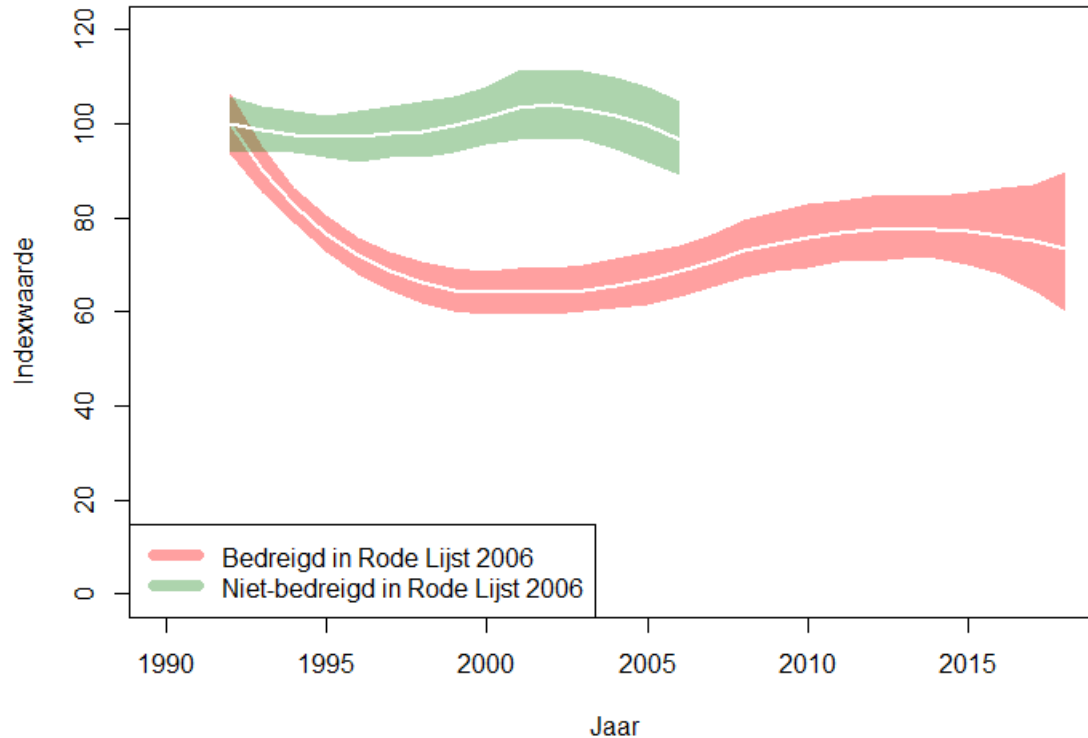
**En toch is er wat
aan de hand!**

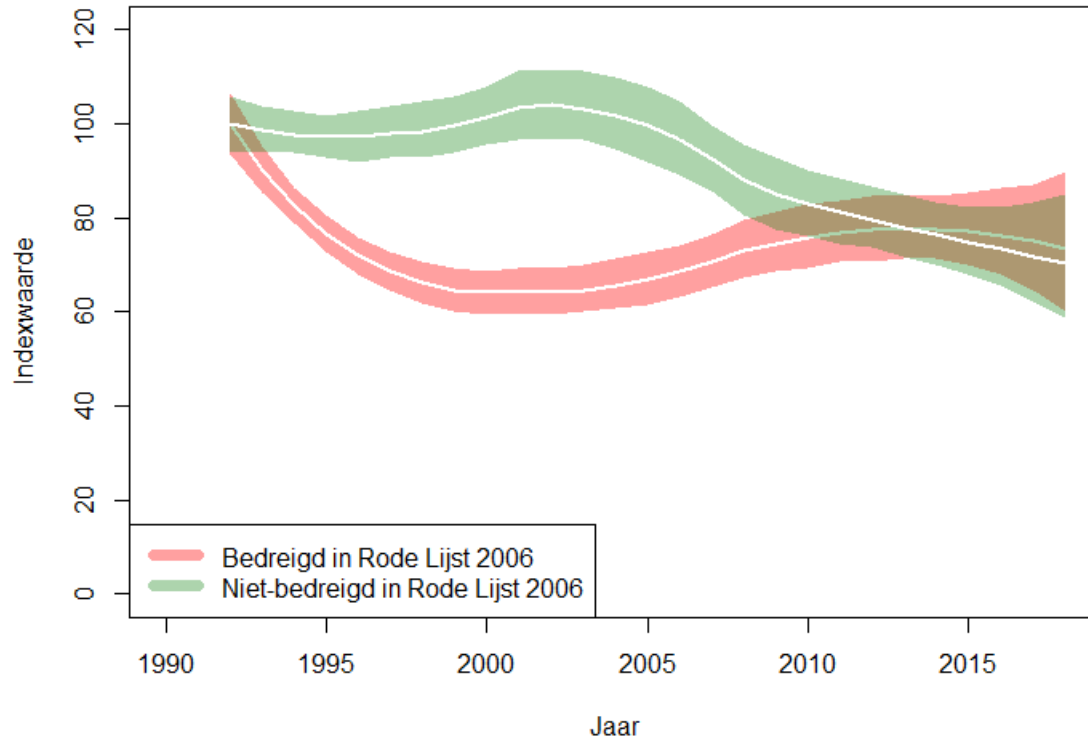
Met de tellingen uit het landelijk meetnet vlinders (NEM) kunnen we indicatoren maken

Met de tellingen uit het landelijk meetnet vlinders (NEM) kunnen we indicatoren maken

Met de tellingen uit het landelijk meetnet vlinders (NEM) kunnen we indicatoren maken

Onze dagvlinders

- Beheerders en klimaatopwarming helpen onze bedreigde vlinders in natuurgebieden (al gaat het ook helaas nog wel eens mis)
- Maar daarbuiten gaan nu ook steeds meer ‘thans niet bedreigde’ soorten achteruit, en dat is slecht nieuws

Help onze dagvlinders

- In natuurgebieden doorgaan met harde werk door beheerders en vrijwilligers
- Maar daarbuiten kunnen boeren, infranatuur en stadsmensen vlinders helpen
- Want ook buiten natuurgebieden willen we dat vlinders er kunnen overleven
- Aansluiten bij Deltaplan biodiversiteit

STAATSCOURANT

Nr. 12182

28 februari

2019

Officiële uitgave van het Koninkrijk der Nederlanden sinds 1814.

Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 22 februari 2019, DGNVLG/19045629, houdende vaststelling van een geactualiseerde Rode Lijst Dagvlinders

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

Gelet op de artikelen 1 en 3 van het Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijke leefmilieu in Europa van 19 september 1979 (Trb. 1979, 175);

Gelet op artikel 1.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming;

BESLUIT:

ARTIKEL I

De Rode Lijst Dagvlinders in de bijlage bij het Besluit Rode lijsten flora en fauna wordt vervangen door de Rode Lijst Dagvlinders, opgenomen in de bijlage bij dit besluit.

ARTIKEL II

Dit besluit treedt in werking met ingang van 22 februari 2019,

Dit besluit zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage, 22 februari 2019

*De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
C.J. Schouten*

Begeleidingscommissie

- Wilmar Remmelts (LNV)
- Dick Bal (LNV)
- Jaap Bouwman (Unie van Bosgroepen)
- Ron Beenen (Provincie Utrecht, namens de provincies)
- Arco van Strien (Centraal Bureau voor de Statistiek)
- Henk Simons (IUCN Nederland)
- Hans de Jongh (IUCN Nederland)
- Wilfred Alblas (Stichting Het Limburgs Landschap)

Voorstel voor de Rode Lijst

- Basisrapport (146 bladzijden!) met voorstel voor Rode Lijst staat op www.vlinderstichting.nl/rode-lijst-2019

**Veel dank aan u allen.
Zonder u geen Rode Lijst!**

